

»Øll skúlaóggáva, reglugerðir, lesiætlanir og kunngerðir mugu endurskoðast og lagast til føroyskt viðurskipti. Eingin, sum ikki dugir føroyskt mál, eigur at sleppa inn í føroyska skúlaaverkið, hvørki sum lærarar ella sum næmingur, uttan fyrst at hava lært seg føroyskt«.

Pól Jespersen í Norðurlandahúsinum jan. 1989

Lærigreinin danskt

Afturat tí, at føroyskir næmingar læra um áhuga-verð fyrbrigði og fólk gjøgnum danskar bókur og donsku eygu, so hevur lærigreinin danskt eina serstöðu. Krøvini til næmingarnar eru líka stør sum krøvini til danskar studentar í Danmark. Lærigreinin er áhugaverð og spennandi, gevandi og mennandi. Danskt í Føroyum er ikki bara eitt mál-fak. Tað er ein mentanar- og síðsøgulig lærigrein. Her læra næmingarnir um bókmentir, heimsøgu, list, politiskar hugsanir og um fjølmiðlar. Her læra tey greiningar og tulkning-

gávan hjá skúlanum í Føroyum at læra næmingarnar danska siðvenju — hann má hava eitt hægri mál enn sum so.

Føroyamáls-deildin

Aleggjast skal Føroyamálsdeildini at greiða til prentingar eina mállæru, sum vit ikki kunnu biða eftir longur. Sama er við føroysku orðabókini, sum eigur at verða givin út bæði sum vanlig bók og sum diskil, til at seta í teldurnar. Megnar hesin stovnur ikki hesi avrik, er okkurt spinnandi galið, og so má hann fáa betri seldir. Tey stóru londini

kunnaðir um ein veruleika, sum í stóran mun er teimum fremmandur, tá ið teir standa við próvnum í hondini. Vit eiga tí at heita á fólk í øllum læristovnum um at siga frá teirra málsligu trupulleikum, og at mæla til samstarv til tess at loysa teir.

Áheitan

At enda fari eg at koma við eini aðrari áheitan. Teir, sum hildu jólafundin — og her hugsi eg ikki um tann, sum varð hildin í sjónleikarhúsinum nú á jolum, men hin — teir mennir litu frameftir, og tað haldi eg eisini vit skulu gera, og eg fari at

skulu tala føroyskt mál væl og virðiliga og skulu eisini í skúlanum dagliga tala føroyskt. Tey skulu taka prógv í føroyskum á minst líka høgum støði sum føroyingar sjálvir.

2) Allir almennir stovnar, sum t.d. apotek, sjúkrahús, og bókasavn skulu hava føroyska avgreiðslu. Tað er minsta krav, sum føroyingar kunnu seta sínum egnum stovnum.

3) Av øllum vinnurekandi — her verður serliga hugsað um handlar — eigur at verða kravt, at øll avgreiðsla av viðskifta-fólki er á føroyskum.

4) Allir almennir stovnar fáa álagt skyldu at menna føroyskt mál á sínum virkiseiki.

5) Í sjónvarpi og útvarpi skulu setast málsligir ráðgevar. Allar barnasendingar skulu hava føroyska talu og frágreiðingar. Einvísu donsku sendingarnar í sjónvarpinum eiga at steða beinanvegin, og úrvalið gerast fjølbroyttari. Bæði hesir fjølmiðlar eiga at hava fastar málendingar á skránni. Ein tyðandi partur av útbúgvingini hjá tíðindafólki eigur

at fara fram í Føroyum, á Fróðskaparsetrinum.

6) Hjá málnevndini skulu setast málken fólk at leiðbeina bløðum, lýsrum, stovnum, virkjum og almenninginum.

7) Á hvørjum ári halda vit flaggdagin. Merkið, haldi eg, man vera komið upp á plass nú, men tað er málið ikki. Kanska átti at verið umhugsað at broytt flaggdagin til ein máldag.

Heimføðiskapur?

Lat meg til seinast takka Móðurmálsráðarafelagnum fyri tað arbeiðið fyri føroyskum máli, tað hevur gjørt higartil, og ynskja tí goða eydnu í framhaldi-andi starvi. Føroyskt mál hevur altíð havt nogvar fíggindar, bæði millum sínar egnu og danir, bæði nú og fyri 100 árum síðani. Í dag eru fíggindarnir ikki so óstortsligir, sum teir vóru tá. Argumentini eru broytt, sjálvandi — fyrr var illa. Men muran er tann sama, og illviljin er tann sami, nú sum tá. Argumentini í dag eru sniðfundigari. Alt verður vart upp í ein ellibita og gjørt so fløkt sum gjørligt til tess at eingin skal duga at siggja, hvat er rætt, og hvat er skeiðt í spurningi-

num um føroyskt mál og støðu tess í sínum egna landi. Eitt nú ropsa hesi fólk føroyskan identitet heimføðiskap. Hjá hesum afturhaldssinnaðu og beinleiðis negativu kreftum er danskt mál í Føroyum eingin trupulleiki, nei, tað er føroyskt, ið er trupulleikin hjá hesum kreftum. Einkí føroyskt er gott, einkí føroyskt dugir nakað. »Færingenes største ulykke er færøsk«, sum blaðstjóri Dimmalættingar skrivaði á sinni. Hjá hesum kreftum er danskt mál í Føroyum ikki óføroyskt, nei tað er føroyskt eins væl og føroyskt. Tað er eftir teirra áskoðan einkí, sum eitur føroyskt ella er føroyskt. So stór er intellektuella armoðin hjá hesum fólki. Og tá ið einkí er føroyskt, og einkí er óføroyskt, ber sjálvandi ikki til at hava nakra stevnu. Tá kann bara valda fullkomið atgerðarloysi! Ti er altumráðandi at fólk sum kenna samleika við hetta fólk og land gera vart við seg til tess at skapa ein positivt arbeidsanda, málinum til frama, og at tey ikki helma í, fyrrrenn komið er á mál!

Takk fyrí!

Pól Jespersen

ar. Tað er púra greitt, hvi hetta alt er lagt undir danskt í Danmark — tí tað er teirra móðurmál, og tað einasta, teir kunnu byggja sín skúlastáp á. Eins greitt er, at hetta í Føroyum skal liggja undir føroyskum! Ti má støðan hjá donskum eisini broyttast. Eg havi talað fyri, at danskt heilt verður strikað sum sjálvstöðug lærigrein í føroyskum studentaskúlam og hf-skeiðum. Tað hoyrir saman við islendskum, norskum og svensktum heima í einum leypi nevnt norðurlendskt, sum hóskaði kundi verið ein hjálærigrein hjá føroyskum, eins og samfelagslæra er tað hjá søgu. Føroyskir næmingar skulu læra danskt sum eitt amboð, og einkí annað. Tað er ikki upp-

hava sera virknar málnevndir, so mikið meira umráðandi er tað hjá okkum.

Samstarv

Eg havi varhugan av, at teir málsligu trupulleikar, eg havi urøtt, eru teir somu hjá øllum útbúgvingarstovnum, heilt frá barnagóðum til Fróðskaparsetur. Og kortini vita vit ikki hvør av øðrum. Einkí samstarv er! Nær fara vit t.d. at hoyra frá læraraskúlanum, handilsskúlanum, maskinskúlanum og sjómanskúlanum? Málsligu trupulleikarnir eru just teir somu, eisini hjá skúlam, sum als ikki hava danskt á tímatalvuni. Gjøgnum danskar læribókur verða næmingarnir

Øll, sum verða sett við føroyska skúlaaverkið, skulu tala føroyskt mál væl og virðiliga og skulu eisini í skúlanum dagliga tala føroyskt

heita á móðurmálsráðarafelagið, um at skipa fyri almennum pallborðsfundi, har ið umboð fyri allar politiskar flokkar luttaka, um støðu móðurmálsins í føroyska samfelagnum sum heild, og í føroyska skúlaaverkinum, og um hvørji ítökilig uppskot teir hava, til at bota um korini hjá føroyskum máli, og hvørja stevnu flokkarnir hava viðvíkjandi føroyskum máli. Eg skal nevna nøkur ítökilig uppskot:

1) Øll sum verða sett við føroyska skúlaaverkið,

»Hetta lagið, sum verið hevur, at samtykkja at byggja nýggjar skúlar — uttan at gera sær greitt, hvat ið innihaldið skal vera, og hvaðani lærarakreftirnar skulu koma, má halda uppat beinanvegin«.

Pól Jespersen í Norðurlandahúsinum jan. 1989

Partafelagið

FØROYA BANKI

heldur ársaðalfund á Hotel Borg mikudagin 8. mars 1989 kl. 17.00.

Dagsskrá:

1. Frágreiðing frá nevndini um virki bankans verður framløgð.
2. Grannskoðaður ársroknskapur og fíggjarstöða verða framløgð.
3. Val av nevndarlimum.
4. Val av 2 grannskoðarum og 2 varagrannskoðarum.
5. Hækkan av partapeningi.
6. Støðutakan til onnur mál.

Rætt til at møta og atkvøða á aðalfundi hava, samb. grein 10 í viðtøkunum, allir partaeigarar, sum í seinasta lagi 3 vikur frammanundan hava prógvað atkvøðurætt sín á skrivstovu bankans og fingið atgongumerki og atkvøðuseðlar.

Tórshavn í januar 1989
NEVNDIN